

## **СТАНОВИЩЕ**

от доц. д-р Ина Димитрова, Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

(н.ст., име, презиме, фамилия, акад. дл. във висшето училище или научната организация)

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност  
**„доцент“ на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“,**

по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки,  
професионално направление: 2.3 Философия (Формална и практическа логика)

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, бр. 96 от 11.11 2025 г., и в интернет страницата на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ за нуждите на катедра Философия към ФИФ, като кандидат участва д-р Марина Минева.

### **1. Общо представяне на процедурата и кандидата**

В законово установения срок документи за участие в конкурса е подал единствен кандидат – д-р Марина Минева, главен асистент в катедра Философия на ПУ. Тя участва в конкурса с хабилитационен труд, монография от 2021 г. „Лудвиг Витгенщайн: проблематизирането на философията“, 11 студии и 2 статии. Предоставените справки за изпълнение на минималните национални изисквания, както и наличните доказателствени материали показват, че по всички показатели те са покрити и надхвърлени.

### **2. Обща характеристика на дейността на кандидата/ите**

Цялостното академично присъствие на Марина Минева по безспорен начин се откроява с високо качество, ангажиране с предизвикателни теми и прецизно подхождане към тях. Добрият философски усет несъмнено е култивиран през годините, но беше факт, още когато имах удоволствието да я срещна като студент, когато за първи път ми се случи да изпълнявам асистентски функции. Оттогава до този момент академичното ѝ присъствие съвсем очаквано и заслужено устойчиво се разгръща при това със съвсем отчетлив личен профил.

Представените материали по настоящия конкурс (които не отразяват изцяло всичко значимо, по което тя е работила през годините, като например проектът, фокусиран върху социалното страдание от периода 2018-2020) еднозначно показват мащаба на това академично присъствие: авторство на оригинални научни изследвания, активно сътрудничество, участие и

водеща роля в научни проекти, участие в и организация на научни форуми, съставителство и научна редакция, управленски опит. Преподавателската ѝ дейност очевидно заема централно място, като съвсем не се изчерпва с аудиторните срещи със студентите, а включва и допълнителни форми на комуникация, сътрудничество, наставничество – накратко, форми на въвличане на младите ни колеги, което е изключително важно по редица линии – както за тях самите, така и институционално и съдържателно. Във всяко едно от тези отношения работата на Мартина Минева се отличава със забележителна прецизност и фокусираност.

До края на това становище ще коментирам накратко хабилитационния труд. Той предлага оригинална и концептуално амбициозна разработка в полето на неklasическата логика на диалектичното, фокусирана върху анализа на недедуктивните извеждания в новаторски и революционни практики. Изследвани са абдукцията, индукцията, абдуктивната индукция и трансдукцията като процеси на неklasически мислено априорно синтезиране – усилие, което иска да удържи възможността за логически анализ на непредзададени, екстатични, динамично отворени, по думите на авторката, процеси. Изследването се отличава с висока степен на философска рефлексивност, концептуална последователност и забележителна прецизност.

Съвсем накратко казано, в първата част то се фокусира върху начина, по който Чарлс Пърс тематизира абдукцията като самостоятелна форма на новаторски извод, както и върху опитите на Хансън да я легитимира в логически план. Разглежда се и понятието „трансдукция“ като специфична форма на извод в контекста на революционни практики. Във втората част фокусът се измества към практическата логика и предизвикателствата, които открива анализът на новаторските практики с акцент върху функциите на неklasически мислените априорни синтезирания (136 с.). В третата част чрез конкретен казус се извършва експериментален анализ на конкретния случай на Кеплеровото откритие на елиптичната орбита на Марс, като се показва как недедуктивните извеждания функционират в практиката. Акцентът е върху „теоретичния замах“ в прехода от конкретното наблюдение към формулирането на законите за планетарните движения.

Съгласна съм с посочените приноси и още веднъж бих искала да подчертая впечатляващата устойчивост – но с постоянно надграждащи се нива на проблематизация, рефлексивност, прецизност и открития в полето на практическата логика - в изследователската траектория на Мартина Минева, за което този анализ е образцово свидетелство.

### 3. Критични забележки и препоръки

Беглите коментари и въпроси под тази точка не бих искала да се определят като „критични“, нито като „препоръки“, но оставям документалната формулировка, за да спазя институционалния канон на ПУ.

Изследователската работа на Мартина Минева е ясно ситуирана в един определен Denkkollektiv със свой Denkstil. Няма да крия, че по отношение на него аз съм чужденец в смисъла на Шютц. Разбира се, не казвам това с критичен подтекст, напротив, смятам, че подобен стил на работа е естествен, продуктивен и е сякаш рядък в нашия контекст пример за общност, която може да мисли толкова ефективно заедно. Казвам го, само за да ситуирам въпросите и коментарите във външна позиция - позиция, в която „чужденецът“ се ориентира неизбежно несръчно и опипом, търсейки точки, в които да засрещне и евентуално свърже своя и другия мисловен стил и да провери дали някоя от неговите очевидности могат да се съхранят в новата рамка.

Водещият клъстер от питания, ако опитам да формулирам „шапка“, под която да го сложа, е относно ключовото понятие „новаторство“. Първото очертаване на смисъла му е на 17 с.: „под „новаторства“ не разбирам само „иновации“... Интерпретирам ги по-широко – като свързани с практики, в които разглеждаме събития на възникване на нови идеи чрез абдукция, или на разширяване на даден образец чрез индукция, както и трансдуктивни практики, отнасящи се до революционизирането на парадигми и участието на останалите видове недедуктивно извеждане в тях“. В бележката под линия на същата страница научаваме още, че случването на недедуктивни изводи ни отвежда към точките на прекъсване, аномалии, противоречия в опита, които разклащат усещането за непрекъснатост и стабилност. Това са моментите, в които се преживява загуба на опора – усещането, че земята се е отдръпнала изпод краката. Именно от тази криза възниква новата теория: тя прекъсва старата научна традиция и установява нова, възможна едва когато предишната е достигнала своята безизходица. По-късно в текста имаме допълнително диференциране на разширение в парадигмата, *на* парадигмата, и разгръщане „*на* нова парадигма заедно с разширяване в тези граници“, които са ефекти от индукцията, абдукцията и трансдукцията най-общо казано (84-86 с.). Струва ми се, че в това водещо определение има кръговост. Нека вземем конкретно абдукцията: казва се, че при нея възникват нови идеи; но питайки какво се разбира под/кое в науката е „нова идея“ (новаторство), отговорът е - това, което се случва в и чрез абдукцията

(„събития на възникване на нови идеи чрез абдукция“). Същата е ситуацията в една кратка дефиниция от 246 с. - „интерпретирах новаторствата като събития в практиките на не-дедуктивни извеждания. Така получаваме накратко – абдукцията дава нова идея; новата идея е онова, което се ражда чрез абдукция.

Това, което е ясно е, че новаторствата се търсят в точките на прекъсване, аномалии, противоречия, които издърпват килимчето изпод краката на „нормалната наука“, след което идва новата. Тази Кунианска схема обаче дали може да се обобщи за всичко, което по принцип наричаме „новост/новаторство/откритие/революция“ в науката, или важи за някои отделни събития (отделни епизоди на аномалия-криза-нова теория) в науката, или пък е самата тя идеализация, формулирана от Кун с конкретни контекстуални полемични цели и всъщност не отразява научният опит на терен, който е обаче *par excellence* „практиката на науката“, която хабилитационният труд таргетира? Лакатош например критикува Кун в подобен дух, настоявайки, че предложената от него схема прекалено драматизира научната практика и че смяната (новото?) настъпва постепенно, т.е. твърдата земя никога не изчезва, а се пре-нарежда.

Освен това, ако излезем извън теоретизациите върху науката, кои конкретни събития в нея са новаторства/новаторски практики в смисъла на Мартина Минева? Нови ходове в науката биват достигани по различни начини – някои са непосредствено идентифицирани по този начин, други са „латентни“ в различни смисли - случили се, но неразпознати в конкретния момент, с отложено разгръщане на пълното значение, или направо отхвърлени, докато не се смени парадигмата (например Менделовото откритие, континенталният дрейф, ефектът на Земелвайс и т.н.). Приложим ли е разработеният инструментариум за съвременната, определяна като ускоряваща се и свръхконвергираща, наука, която се ражда в огромни мрежи от човешки и нечовешки дейци, включително ИИ, който прави така, че човешките актанти дори не знаят какво точно се е случило в огромния обем изчисления?

Оттук и вторият клъстер питания – абдукцията извън горепосоченият *Denkkollektiv* има една по-различна траектория и тя ни отвежда до концептуализациите ѝ в контекста на обосоноваването и т.нар. *inference to the best explanation*, абдукцията във всекидневното мислене или пък в клиничната практика по диагностициране. Тъй като в хабилитационният труд няма експлициране на някаква връзка - включително защо има отказ от или заскобяване на каквито и да било препратки към тази мейнстрийм съдба на абдукцията - интересно ми е дали и как предложеният анализ работи в такива контексти – напълно всекидневни, обичайни (*mun-*

dane)? Ако абдукцията води до нова идея независимо от контекста, можем ли да говорим например за микроноваторства или микро теоретичен замах? Метафорично казано, можем ли да демократизираме абдукцията и да кажем „я, колко много абдукции, следователно новаторства“? Или има огромен обем абдукции, които не раждат новаторства, а нещо друго - какво? Затова посочената по-горе кръговост, според мен, трябва да се разкъса.

И последен конкретен въпрос: дали според Мартина Минева при експерименталния анализ на Кеплеровата „борба с Марс“ не е от значение това, че немалката дистанция във времето е елиминирала безброй елементи от тогавашната мрежа от актанти, в която е бил вписан и е мислил Кеплер – днес ние разполагаме с една „санитаризирана история“, така да се каже, лишена от практическото си богатство там-и-тогава. В този смисъл, експерименталният анализ не е ли анализ на тази наследена и преработена история, а не на практическа ситуация? Тоест на наратив, а не на конкретната практика?

## **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

Д-р Мартина Минева изпълнява всички законови и университетски изисквания за заемането на академичната длъжност доцент по професионално направление 2.3. Философия (Формална и практическа логика). Въз основа на цялостното ѝ професионално присъствие като изследовател и преподавател и качеството на нейните научни публикации, убедено препоръчвам присъждането на академичното звание „доцент“.

4 март 2026 г.

**Изготвил становището:** .....

*(подпис)*

Доц. д-р Ина Димитрова